

meget ønskeligt at afholde sig fra ethvert Ord, en saadan Undersøgelse betræffende. Jeg veed ret godt, at man kan sige, at Kritikken er let, men Kunsten svær, jeg veed ret vel, at bagefter at en Begivenhed har fundet Sted, naar Resultatet foreligger, er det ikke saa vanskeligt at paapege de mulige Misgreb og formeentlige Feil, der ere begaaede, det er mig vel bekendt; men skulde man altid lade sig standse af denne Bemærkning, saa existerer der saa at sige ingen Historie, ingen kritisk Historie. Dette kan man imidlertid heller ikke antage, men man maa være meget forsigtig i den Henseende, og jeg skal ikke sige et Ord til absolut Dadel for Nogen i Særdeleshed. Det er altid forekommet mig, at Forsvaret af Als var betruet til en altfor ringe Stykke. Den Division, der skulde forsvare Als, var for svag; den hele Troppestykke var ikke tilstrækkelig til at opfylde det Hver, som der var paalagt den at opfylde. Jeg har ladet mig sige, at Overcommandoen paa Als havde bedet om Forstærkning, men ikke faaet den, uagtet det var bekendt, at der laa en Brigade ved Nyborg — saavidt jeg mindes, under General Mar. Müller — som ikke her havde noget særligt Hverv og ikke syntes at være bestemt til Forsvar mod noget umiddelbart Angreb. Der kom imidlertid ingen Forstærkning fra Tjen, men om det var den daværende Krigsminister, Oberstlieutenant Reich, eller Overcommandoen, General Gerlach, der havde Skyld dertil, og om man skal kalde Uudladelser deraf en Skyld, er vel et Spørgsmaal, som ogsaa vil blive Gjenstand for en Undersøgelse. Smidlertid, hvad enten der kom Forstærkning eller ikke, syntes det mig idetmindste, da jeg saa Foranstaltningerne til Dens Forsvar, at man let kunde komme til at sige, at den, der vil forsvare Alst, let forsvares Titet. Det syntes mig, at den Høifcommanderende ved Fordelingen havde spredt sine Stridskræfter noget for meget og saa at sige opstillet dem saaledes, at Tjenden, hvorformhelt han landede, overalt kunde finde Modstandere, men ikke Modstand. Hvad Fordelingen angaaer, for ogsaa at nævne dette som en mulig Gjenstand for Undersøgelsen, da forekommer det mig ogsaa, at Reserverne stode for langt tilbage, saa at de ikke itide

kunde yde den angrebne Deel Understøttelse. De Herrer have ikke liggende for sig Kortet over Als, og jeg skal derfor ikke indlade mig paa at nævne Navne, da det ikke vilde kunne nytte, men jeg tror, at, hvis Reserven havde været mere à portée, som det hedder, vilde Understøttelsen for den angrebne Deel af Den hurtigere være kommen tilstede, og Udfaldet maaskee være blevet et andet. Det forekommer mig ogsaa, at Commandoen paa Den ikke noksom havde rettet sin Opmærksomhed paa den Deel, som blev angreben. Jeg synes dog ikke, at det vilde have været saa beynæderlig, om man havde raisonneret saaledes: Den Deel af Den, som vil blive angreben, er den, der, som Preusserne vistnok meget godt vide, er den svagest besatte, den Deel, paa hvilken Preusserne kunne trænge frem uden Frygt for deres Flanker saa at de havde Frihed til at udbrede sig, den Deel, som er fjernestliggende fra Reserven, kort sagt, som er den meest indbydende for Tjenden, og at man havde taget Hensyn dertil. Saaledes stiller Sagen sig for mig; men jeg siger ikke Andet, end at jeg kan have taget feil, og jeg vil paa ingen Maade have mine Ord betragtede som en Critik eller Dadel, naar jeg siger, at disse Punkter i Adskilliges Bevidsthed have spillet en vis Rolle, og at der vel var Grund til at gøre dem til Gjenstand for en Undersøgelse, hvis en saadan overhovedet kom tilstede. — Jeg har hørt et Par Indvendinger mod den Undersøgelse, som her er foreslaaet, blandt Andet, hvad der ogsaa blev antydet af den høitværdige Conseilspræsident, at det nu er noget seent, at man ikke skal oppribe denne Sag og ikke gjenopvække vore sorgelige Minder; men hertil skal jeg tillade mig at bemærke, at kunne vi bære de sorgelige Følger af denne Begivenhed, saa kunne vi vel ogsaa være istand til at bære Mindet derom; vi maae kunne taale at mindes derom, naar vi kunne taale at bære de Følger, som ere flydte deraf. Desuden og hovedsageligt tror jeg rigtigt nok, at Folket har herettiget Krav paa at faae at vide, hvorledes man har anvendt dets Sønners gode Villie og Daadkraft, hvorledes man har disponeret over deres Liv og Blod. Der forlanges, som rigtig bemærket af den ærede